

X.R.NAFIDDINOVA

NOGIRONLIGI BOR SHAXSLAR BILAN IJTIMOIY ISH

O'QUV QO'LLANMA

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI
TARIX BA YURIDIK FAKULTETI
YURISPRUDENSIYA VA IJTIMOYIY-SIYOSIY FANLAR
KAFEDRASI**

X.R.Nafiddinova

**NOGIRONLIGI BOR SHAXSLAR BILAN
IJTIMOIY ISH
(O'QUV QO'LLANMA)**

*60920101 – Ijtimoiy ish (oilalar va bolalar bilan ishlash) ta'limi yo'nalishi
bakalavrlari uchun mo'ljallangan*

TOSHKENT–2023

UO‘K 347.63(075.8)

KBK 67.404.4ya72

N63

Nafiddinova X.R.

Nogironligi bor shaxslar bilan ijtimoiy ish. O‘quv qo‘llanma. /
X.R.Nafiddinova. – T.: “Lesson Press” nashriyoti, 2023 y. – 164 b.

Mazkur o‘quv qo‘llanma BuxDU va respublikaning boshqa OTMLarda “Ijtimoiy ish(oilalar va bolalar)” yo‘nalishida tahsil olayotgan 2-kurs bakalavrlari uchun mo‘ljallangan. O‘quv qo‘llanmaning maqsadi Ijtimoiy ish sohasida bilim olayotgan talabalarda nogironlar bilan ishlash ko‘nikmalarini shakllantirishdan iborat.

O‘quv qo‘llanma o‘qituvchilar, ilmiy tadqiqotchilar, mutaxassislar, magistr va bakalavr talabalari hamda keng kitobxonlar ommasiga mo‘ljallangan.

Mas’ul muharrir:

Buxoro davlat universiteti professori, t.f.n. S.S.Raupov

Taqrizchilar:

BuxDU “Yurisprudensiya va ijtimoiy siyosiy fanlar” kafedrası dotsenti,

f.f.f.n., (PhD) B.S.Turdiyev

BuxMTI “Ijtimoiy fanlar” kafedrası dotsenti,

s.f.n., F.M.Bafoyev

Ushbu o‘quv qo‘llanma Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi Buxoro davlat universitetining 2023-yil 21-oktyabrdagi 556-sonli buyrug‘iga asosan nashrga tavsiya etildi. Qayd qilish raqami 556-26.

ISBN 978-9910-05-045-9

©X.R.Nafiddinova, 2023

MUNDARIJA

O'QUV MATERIALLARI MAZMUNI.....	6
1-mavzu. Nogironlar bilan ijtimoiy ish olib borish texnologiyasining umumiy masalalari.....	6
2-Mavzu: Nogironlikni tushunish modellari	24
3-mavzu. Nogironlikning sabablari va turlari	31
4-mavzu. Nogironlikga ega bo'lgan insonlarni himoya qilishning me'yoriy huquqiy asoslari	49
5-mavzu. Nogironlikning xalqaro tasnifi	65
6-mavzu. Nogironlikka ega bo'lgan insonlarni himoya qilishning xorijiy tajribasi.....	72
7-mavzu. Nogiron bolalar va o'smirlarni tarbiyalayotgan oilalar bilan ijtimoiy ish olib borishning texnologiyalari	80
8-mavzu. Nogironlikga ega bo'lgan insonlarni reabilitatsiya qilishning asoslari	89
9-mavzu. Inklyuziv ta'lim	99
10-mavzu. Nogiron insonlarning bandligini ta'minlash borasidagi ijtimoiy ish olib borishning texnologiyalari	110
11-mavzu. Ko'zi ojiz nogironlikka ega bo'lgan insonlar bilan ijtimoiy ish.....	118
12-mavzu. Zaif eshituvchi insonlar bilan ijtimoiy ish.....	127
13-mavzu. Harakatida nuqsoni bor insonlar bilan ijtimoiy ish olib borishning texnologiyalari	133
14-mavzu. Aqli zaif insonlar bilan ijtimoiy ish olib borishning texnologiyalari	139
GLOSSARIY	153
FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI	160

X.R.Nafiddinova

**NOGIRONLIGI BOR SHAXSLAR BILAN
IJTIMOIY ISH**

(O'QUV QO'LLANMA)

Muharrir M.Talipova
Tex. muharrir N.Niyazova
Sahifalovchi B.Haydarov

Bosishga ruxsat etildi 06.11.2023.
Qog'oz bichimi 60x84^{1/16}. TIMES garniturasini,
Shartli bosma tabog'i 10,1. Nashr tabog'i 8,2
Adadi 100. Buyurtma № 06-11

«LESSON PRESS» MCHJ nashriyoti
100071, Toshkent sh., Komolon, Erkin tor ko'chasi, 13

«IMPRESS MEDIA» MCHJ bosmaxonasida chop etildi.
Manzil: Toshkent sh. Qushbegi ko'chasi, 6-uy.